

	OBALNA MESTA	CELINSKA MESTA
nastanek	-razvijejo se iz poznoantičnih naselbin -nastanejo z razmahom obrti in trgovine	-nastajajo na ozemljih teritorialnih zemljiških gospostev
ozemlje	-sega daleč v podeželje	-omejeno na obgradje (pomirje)
vrste meščanskih naselbin	- <u>civitas</u> -naselbina v kateri je sedež škofa - <u>castrum</u> - novejšo mesto brez škofovskega sedeža	- <u>mesto</u> -pravica do tedenskega sejma in obzidja - <u>trg</u> -samo pravica do tedenskega sejma
gospodarske pravice	-pravica do tedenskega sejma -pravica do prisilnosti ceste (<i>nihče se s trgovskim blagom ni smel ogniti mestu</i>) -pravica do skladišča (<i>tranzitno blago je moralo biti nekaj časa naprodaj v mestu</i>) -pravica do obmilja (<i>v okolici mesta je bilo prepovedano opravljati obrt</i>)	
meščani	-imajo gospodarske pravice -so osebno svobodni	
socialne razlike med meščani	-meščani se ločijo na plemiče in ljudstvo -mestni plemiči (patriciji) imajo agrarno posest s podložniki v mestu ali zunaj njega	-mestno plemstvo se ne razvije -meščani se razlikujejo od deželnega plemstva, ki je privilegirana plast
nepremičnine meščanov	-meščani imajo na svojih nepremičninah prosto lastnino	-meščani imajo nepremičnine prvotno v zajmu (<i>zajem je že svoboden in deden</i>)
kmetje	-nimajo gospodarskih pravic -mesta jim vseeno ne morejo preprečiti vse trgovine -priznana jim je pravica do podeželskega trgovanja z nekaterimi vrstami blaga -niso osebno svobodni	
avtonomija	-mesta v komunalnem gibanju razvijejo svojo avtonomijo -organ mestne avtonomije je skupščina meščanov – arengo -kasneje arendu oblast odvzamejo ožji sveti	
vodilni organi	-veliki svet	-notranji svet
članstvo v vodilnih organih	-dedno ali z »balotiranjem«	-volitve ali z mutacijo
nosilci avtonomije	-patriciat ali mestno plemstvo	-premožnejše skupine
podrejenost	-s komunalnim gibanjem se otresejo podrejenosti od mestnega gospoda -postanejo samostojna, skoraj mestne državnice, dokler si jih niso podredile večje države, vladarji	-ostanejo odvisna od gospodov tistih teritorialnih gospostev na katerih so nastala -ti gospodje imajo pravico do sodstva in določenih dohodkov -prvotno mestnega gospoda zastopa mestni sodnik, ki je bil predsednik mestne veče
pravo	-statutarno pravo	-privilegijsko pravo
značilnosti prava	-mestno pravo zapisujejo, potrjujejo, razvijajo s statuti - vsebuje običajno pravo in nove predpise	-poleg običajnega prava in redkih statinov imajo poseben pomen privilegiji, ki jih podeljuje mestni gospod -urejajo razmerje mesta navzven
Židje	-v srednjem in novem veku	-okrog 1500 izgnani